

Enseignements du Kingunza **Mazinga Mulolo**

Tome I

M'tsiku a Kaba
Nsilulu za Kingunza
Fondements du Kingunza

Version Kôngo

**© 2002-2015 - Mbongi ya Kimpeve mu
Tumbula Kingunza mu Nza ya M'vimba**

Enseignements du Kingunza
Mazinga Mulolo

Tome I

M'tsiku a Kaba
Nsilulu za Kingunza
Fondements du Kingunza

Version Kôngo

© 2002-2015 - Mbongi ya Kimpeve mu
Tumbula Kingunza mu Nza ya M'vimba

Kebesa

Avertissement

Ngeye tama tanga mukanda e wu, ka pele ko, nge wena musu Kôngo, tangila wo mu kidzunu kia m'tima. Bu mana tanga mkanda e wu, wa mana wa bakula, bakudi nzila ya kimpeve ya Mbanza Kôngo.

Dingamasa bia bio bi wa teka zaya, bia kinzenza bia yiza kota mu Mbanza Kôngo. Ntete wa bakula ku ntingunandi, kondo kua zaya. kuta ua, ua kuta. Yena nzila ya Kimpeve ya tu tumbila Mâ Kôngo yandi kibeni. Kienina kimpa kia Kôngo. We na makutu ka we.

Mazinga mulolo, diena kabu mpe, kua beto bala ba Mâ Kôngo. Ni mu tu songa mâna ma ka waya na mâna ma ka kubika mu beto.

Mono ni tama vova, Mfumu Mpu, Nkoyi Lukanda, Ngoko Antoine, ni mukuluntu wa Mbongi ya Kimpeve mu Tumbula Kingunza mu nza ya M'vimba, wa tambula bitezo biobio mu kinsueki kia Mâ Mpûngu.

Muanda Kôngo, Mfumu Mpandu, Mfumu ya Nsinda Mpandu, ni mu yandi tu tama tambula bitezo biobio bia Mazinga Mulolo :

- Kimpeve kieto;
- Kimazayu;
- Kimayala.

Mazinga Mulolo, mena ma tsonama kua Mâ Mpûngu mu bibula bia mulolo.

Mbikululu ya tambula Tâta Tsoula Auguste, Mfumu a Mbanza, Mâ Mpûngu wa vova kua yandi ku ndjetolo na dibundu diandi :

« Kanda dia ndombi, bundu dia ndombi dina luakisa mu Mbanza ya mpa, mukanda nzila wa bundu dia ndombi wu la zimbakana ni batika mu zingumuna. Ni muna muena kimpeve kieno, kimazayu, na kimayala. Mvutulu ku lukadisa gâ magâmbu. Lusungika mbongi, lu batika salu kia lusansu lua mbanza mu kimpeve, kimazayu ye kimayala ».

Matondo

Remerciements

Ngiena vutula matondo kua:

- Ntumua Mbemba Alphonse (alias Lapin) yandi wa ku ntudisa mu nzila ya kingunza, wa ku ndongesa mayela ma salu ma kimpeve mu ntangu za : 1972 – 1975 .
- Kua Tâta Mfumu a Mbanza, Tâta Tsoula Auguste, yandi wa ku ntumba Ntumua, mu m'vu wa 1995, na wa bikula ksalu kia ntomoso, kia nsungukulu ye ntungulu mbongi a Kôngo, ksalu ki tu tama nata.

Ndonga bisadi

L'équipe

Bitezo biobio bia MAZINGA MULOLO ma kimpeve ma tama zingumuka mu ntangu e zi, biena mu lutumu lua : Tâta Mfumu Mpu,

Nkoyi Lukanda, Ngoko Antoine, na mbângi ya salu, Tâta Ntumua Nkodia André.

Ndonga ya ba bo ba bakisa Mfumu Mpu mu ksalu ki kia mesa bena :

- Tâta Mvûngi Baty – Nsonde Florent ;
- Mâma Nzônzi Mounzenze Aimée ;
- Mâma Mvûngi Bakanguila Adolphine ;
- Tâta M'lôngi Loumouamou Vincent.

Kue Mbanza Kôngo ya M'vimba

A Mbanza Kôngo dans son entièreté

Mbanza Kôngo mu lutumu lua Mâ Mpûngu Kalunga mu kenzolua mpe mu nza ya m'vimba. Nzâmbi a Mpûngu Thû Khâ Nhû wenina wa lungila mu bia bionsono. Mbanza Kôngo luenina luzolo luandi. Mbanza Kôngo ga taku dia lumbamba, ga m'tima nsi.

Ni mu Mbanza Kôngo mu tumbukila mio mia tambula ba mbuta ye ba kuluntu, bitezo bia

nkulukulu nza ni mu Mbanza Kôngo a m'kumba Ngudi a zibukila kimpa kia Kôngo, kimpa kia kanga, kimpa-kimpa. Mbanza Kôngo yenina Mbongi ya kimpeve na ndonga ya kimpeve ya Nzâmbi a Mpûngu Thû Khâ Nhû.

Kôngo yena mbongi ya kimpeve yi tuadisanga lubuetete lua KaKôngo muna kayengele lua ba bokilanga mpe **Nsinda Mpandu, Nkulu Mbimbi, Nzo ya Bakulu, Mbanza Kôngo ya Mazulu.**

**Mfumu Mpu
Nkoyi Lukanda,
Ngoko.**

(Tâta Poutch)

**Mfumu Kikulu,
Mbongi ya
Kimpeve mu
Tumbula Kingunza
mu Nza ya
M'vimba.**

Nkotolo

Introduction

Kikulu ni buna bu ta tambudila kio tuka mu nkumbu yi tu kue natiki tuena bala ba Mâ Kôngo.

Tuena bisalulu bia Mâ Kôngo ; ka tuena mu kanda dia ba yudayo ko, ka tuena mu kanda dia ba mukristu ko, tuenina bala ba Mâ Kôngo ba ka tumba, ba ka gana sala muna lumbu kia mpika, beto ba ka vayikisa mu Ngipiti, Ekipata.

Kimpeve kieto kienina kia sungama, mu sikamasa kio Mâ Mpûngu wa ku tu vana nsilulu zeto zi lembolo mua nkaka. Kio ni kigângu ki ka tu luika.

Ndinga yi ta tambudila Kingunza yena ndinga ya Mazulu ka pele ko ndinga ya Mâ Kôngo.

Tuenina bala ba Nzo, tuena ga m'kumba ngudi. Kikulu ni kio ki sungamasa salu kia bena Kôngo, lembolo zaya kikulu kieto ka lendi

ko ka yala mu Mbanza Kôngo. Muningu wa Mbanza Kôngo ya Mazulu ni Kikulu.

Kikulu ni kio ki tuadisa **Lemba dia Kôngo** mu bitezo bia nkama kulu bia luzingu. Kikulu : ka ni manganga ko, mikisi ko, kindoki ko, nsangi ko, busa busa ko, kikulu ni kingunza, kimpeve kieto kia tuka muna ntuka. Ba yiza yala mu Ngipiti, Ekipata, muna lubuetete lua KaKôngo ba kulumukina, dienina kumbi dia Nsinda Mpandu.

Bakulu beto, ba tunga Ngipiti, Ekipata, mu Nkulu Mbimbi ya Mazulu ba kulumuka. Ka bedi a bisi m'toto ko. Ni bu mosi mpe, Mbanza Kôngo ya Mpa. Wena mukumba ngudi wa nza ya m'vimba. Ni gâna mpe Mâ Mpûngu ka menisa m'ti wa ba bokelanga **Yala Nkuwu**, m'ti wa kinkuezi na Bundu dia Kôngo.

Kienina mpe kidimbu kia ngudi kia kinkuezi kia bena Kôngo na Mâ Mpungu. Mâ Mpungu wa tu tula gâ mtima nsi. Kôngo yena Mbongi ya Kimpeve ya Ngudi mu Nza ya M'vimba.

Kikulu ki ba tama ku tu tombila ni mu kala gâ magâmbu, gâna gâ kokela diambu dia Mâ Mpûngu.

Wenina muningu wa ntete wuna wa zakamasa Bena Kôngo, ntete ba miyadi ka pele ko ba mukristu ba luaka mu Mbanza Kôngo. Ni buKôngo bueto bua nkama kulu.

Ni mu vutu zakasa nsinda za Kôngo ka pele ko Lemba dia Kôngo. Mazinga ma tama zingumuka.

Wo ni mukanda nzila wa bala ba Mâ Kôngo, wu tama zingumuka mu Mazinga Mulolo. Buna vuanzakani bu dia yoka, Bundu dia Kôngo bu ba mana yaka bia kinzenza, bu ba mana sumuna nsilulu za ku tu vana Mâ Mpûngu, bangunza ka pele ko Bena Kôngo ba kotosua mu kiteso kia kimpassi. Mpasi zo ntama za tuka. Nzila Kôngo ya vila.

Mâ Kôngo wa fuemina bundu dia Kôngo, nsinda za mana viluka, za vutuka muna mazulu, za mana zangama. Bimangu, Mâ Kôngo, bi

keci ku tu tuadisilanga bia mana zimbakana mu Mbanza Kôngo.

Ye tua yizi kâla bonso kunku ki bakidi kizengi.

Mazinga Mulolo luena luzolo luandi, yena mbatukulu salu, mu vutu luata mvuala za lulendo zina zi ka tu kubikila muna Nsinda Mpandu, muna Nkulu Mbimbi ya Mazulu, Kakôngo.

Mazinga Mulolo menina mpe kimpa ki batika mu zibuka. Kienina kimpa ki ba zibukilanga mu kimpeve kaka. Kadi, kondolo mpeve ka lendi ko yala. Kimpa kia kangama kienina : mutsiku wa ngudi wa nkanu, ka pele ko wa nkalulu wa Mbanza Kôngo ya yonsono. Mu bakula, mo ma tsonama mu Mazinga Mulolo, dingamasa mo ma wa ye vangî ka pele ko ma wa ye yaki. Kuta ua, ua kuta.

Nzila ya ku zimbakana kâla gâ magâmbu, va ntadisi ya bisimbi bia mazulu ka pele ko mupepe, bia m'toto, bia m'langu, bia mbawu.

Ku zulu mhangi, gâ m'toto mhangi, nkangi kanga.

Ni mu Mbanza Kôngo Mâ Mpûngu ka songa kinsueki ki ba tuadisilanga kipoyi kia Kôngo, mu ba zonzisilanga nsinda, ka pele ko, mpina za nza za Mbanza Kôngo. Mazinga Mulolo, m'tsiku a kaba, diena kabu dia Mâ Mpûngu.

Kingunza mu kinkuezi kia mona na lusansu lua Mbanza Kôngo

Le Kingunza, la Nouvelle Alliance
et la renaissance de Mbanza
Kôngo.

Ntangu yi finamane ya bikua bakuluntu ye
zintumua za Mbanza Kôngo.

Mbiki ya ngudi nkumbu kikulu kieto, nsilulu
zeto, ka pele ko, mina mi ka tukubikila Mâ
Mpûngu.

Kansi vuanzakani dia tu kotela mu Mbanza
Kôngo. Vuanzakani dia tuka kua miyadi mia
mukristu, na bena Kôngo ba mana yaka
nsambululu zazo, za ba kitula mbua za m'tantu
kua ba ngunza. Ba ba kotisa mu bitezo bia
kimpasi, bitezo bia mvita na nkuamusunu za
kuele mvu ku vutukidi mvu.

Mbanza Kôngo, ya yonsono ya mana sumuka.
Ba miyadi ba kotisa vuanzakani, ba mana ku tu
teba bonso bu ba tebanga bikunku bia mbizi.

Ba mana ku tu vambasa, ye ba lenda mpe mu ku tu nuanisa beto na beto.

Kitantu kia ngolo kia mana kota mu Mbanza Kôngo ya yonso. Ni diau Mâ Mpûngu Thu Kha Nhu ka vutulu vova diaka mu Mbanza Kôngo, kua babo ba ka tula dimbu, mu maziku matatu ma songa diambu dia ngudi kua bena Kôngo.

Wa vova e bu :

“Wa na teka ku lu tela, Mbanza Kôngo luena luzolo luani.

Ni mono kaka na ku lu sola, tuka bu na ku lu vayikisa muna Ngipiti, na ku lu tanina mu bibelo bi lua yokila, na te bu na ku lu luakisa mu Mbanza Kôngo e yi.

Kôngo wenina muningu wa mono kibeni.

Na solele Mbongi ya Kimpeve mu Tumbula Kingunza mu Nza ya M’vimba, nza ya zaya ti Nzâmbi a Mpûngu wa vova mpe mu kanda dia bandombi. Kanda dia bandombi, luenina na mukanda nzila mu kimpeve wu na ku lu vana.

Kinkuezi kia nkâka kienina mu Mazinga Mulolo ma Kingunza, ma zingumuka mu mikanda, ka pele ko, mabuku nsambodia.

Mbongi ya kimpeve ni yo yi tama tambula madiambu ma ngudi mu songa mo kua bena Kôngo. Mbanza Kôngo ya vutu kota mu lusansu lua mono, mu Kimpeve, Kimazayu, Kimayala. Mbanza Kôngo ya vayika mu kinanga, ya duka mu kinkole. Bena Kôngo ba telama, ba diatila mu Kimpeve, Kimazayu, Kimayala, bi monongua mu nza ya m'vimba. Kimpa kia Kôngo kia zibuka, buo ni bukôngo, bu ngunza, nsilulu za Kôngo.

Salu

Mission

Diambu dia tu telamasana Mâ Mpûngu mu Mbanza Kôngo, dienina ntete mu kanda dia ngunza za kikulu :

- Kikulu kiето mu sungika nsalulu zeto za mana kotosua mu nsangi ya mpila na mpila ;

- Salu kia ngudi ki tama tu tombela Mâ Mpûngu ni mu tunga kingunza, ya ba Mbongi, ka pele ko, nkuala yi sansukila Mbanza Kôngo ya yonso ;
- Ngunza yi lombolo mu lusansu, mu ntungulu, yena ngunza ya fua, ya fua meso, ya luvungu, yi kondolo diela.

Wa ba vova mu Mbanza Kôngo, baka wu ku tela. Ntangu za bikua kua bakuluntu zi lueki. Mukanda nzila, weka wa tsonama : Mazinga mulolo muna Nsinda Mpandu.

Bitezo bia mbikululu kinkuezi kia mona

Les Fondements de la Nouvelle
Alliance

Tuka kua Tâta Mfumu a Mbanza, Tâta Tsoula Auguste, yandi wa tambula nkumbu, ka pele ko, zu dia Mâ Mpûngu Thu Kha Nhu, na te kua m'kanda wu ba bokelanga Mazinga Mulolo ma

Kingunza, gâ Mongo wa Nsilulu, wa tambula diaka ti :

« Muana, mu munamu wa ngeye, ni sola, ye ni zibudila bitezo bia Mazinga Mulolo, nsilulu za Kôngo ».

Yayi yenina ni mbandu yi na songa kua Kimbangu Simon, ya lusansu mu kimpeve, kimazayu, kimayala kia Mbanza Kôngo. Mazinga Mulolo mena mpe bisalulu bia mbatukulu salu, ka pele ko, bia nkotolo mu mbandu ya sala mu kimpeve, kimazayu, kimayala.

« Tâta Ngoko, Nkoyi Lukanda, ni yandi Mâ Mpûngu ka tama zibudila bitezo bio bio, bienina mu mizita nsambodia. Muna muzita muzita muenina mpe vungula. Mienina mizita mia nzangukulu mu bitezo bia budedede bia nza ya m'vimba. Menina makunzi mâ nsambodia ma lusansu gâ kadi dia nkangi ya kimpeve, tuka Kingunza kia Nza, Kingunza kia lulendo na te mu luaka mu kingunza kia mazulu.

Mu bakula Mazinga Mulolo ba mu kimpeve. Yela mu dingamasa mingingu mia mu nitu, mia ku banda. Mboki kimpa kia Mazinga ki batika mu zibuka. Mbo batika mu bakula. Yenina nzietolo ya kimpeve, kienina kimoko kia ngeye kibeni na bitezo bia nkaka bia kinzâmbi. Muna muntu muntu na kitezo kiandi, na nguilu andi, bonso buena salu ki ba tama mu kedila mu Mbanza Kôngo.

Nkumbu ya M'longo Thu Kha Nhu

Le Nom de sacré de Thu Kha Nhu

Thu Kha Nhu, yenina Nkumbu ya Mâ Mpûngu, Mâ Kôngo. Yenina Nkumbu ya "Mfumu a Mkanu" tuka muna tuka. Ni yandi tuadisanga Nza. Mu kati dia Thu Kha Nhu muenina muningu wa salu, wa lulendo, muenina lutumu lua Mâ Mpûngu, yenina mbikululu ya tuka muna ntuka.

Nsilulu za kimuntu

Fondements du kimuntu

Mbikululu za mona za kokesa Mâ Mpûngu mu Mbanza Kôngo, kue zintumua na mimbikudi, yenina:

«Mbanza Kôngo yi na lu luakisa yi meni patakana mu mavanga meno ma lembolo ma mono. Mbikululu za ngudi ni mu diatila bonso buna bu na lu vanina kimpeve kieno mu Mbanza Kôngo. Na tuadisa bakuluntu beno bo ba ku ndekela kiminu. Kansi mitinu mieno bu ba batika mu kuteka manina kua m'kanda nzila wuna lu vana, nsembolo za kota mu bizingu bieno te laki kia lolo. E bu ni tama vova diaka kua beno lu sungika mbazi a salu, mu lusansu, mu kimpeve, mu kimazayu kieno, na mu zakasa nkuala ya kimayala»

Ngunza ka lendi ko zanguka mu kimpeve tala nkutu ka zeyi ko kikulu kiandi, nsilulu zandi. Kadi kimuntu kia Mbanza Kôngo kienina mu maziku matatu ma tu vana Mâ Mpûngu mu lulendo luandi :

- Kimpeve kieto, yenina nsambululu ya ba nkaka nkaka tuka muna ntuka ;
- Kimazayu kieto, ki ba bokilanga lemba dia Kôngo ;
- Kimayala kieto ki ba songa kua mitinu mia Kôngo.

Mu kimuntu kieto muenina nsilulu zeto za nkama kulu bonso buenina zindinga ye makanda kumi ye zole. Kimuntu kieto ni kio ki sikamasanga Mbongi ya Kôngo. Nsambululu za kinzenza, nsalulu za tombe buenina buloko mu kimuntu kieto.

M'tsiku wa Luzolo, nsilulu za yenge

La Loi d'amour, fondement de l'harmonie

M'tsiku wa luzolo, ni kundzi dia kati di sikamasanga kinzâmbi. Ni yandi tuadisanga kintuadi gâ kati dia makanda ma bantu. M'tsiku wa luzolo ni wo wu tu taninanga mu vuanzakani na mu mvita gâ kati dia makanda.

M'itsiku wa luzolo lua Mâ Mpûngu ni wo wa tuadisa bundu dia Kôngo tuka kuna Ngipiti na te mu Mbanza Kôngo ya mpa. M'itsiku wa luzolo ni m'singa wa yenge, wa budededede, wa ntomoso.

Mbikululu za kinkuezi kia mona

La Révélation de la nouvelle Alliance

Kinkuezi kia mona kiena mu bitezo bia bingi :

- Kitezo kia ntete, ni mu vayika mu kinanga ;
- Kia zole, ni mu batika mu sala mu kimpeve, kimazayu, kimayala;
- Kitezo kia tatu, ni mu buabasa kimvuama kia Mbanza Kôngo na miningu mi sikamase nza ya m'vimba, mu buabana na mbongi za kimpeve za nkaka. Ka tuena beto kaka mu nza ko.

Kingunza ni ngudi ya nsilulu zeto za zonsono. Kingunza ni muningu wa ngudi wu sikamase Mbanza Kôngo ya yonsono.

Nsilulu za beto bena kôngo zena mu kati dia Kingunza:

- Mbelolo zeto – Mpu buzitu, ntu buzitu – Mayela ma salu ;
- Ndiatulu zeto – M’tantu ka ku pamuna, ku ndiatulu;
- Nzonza zeto – Kuta ua, ua Kuta – Piki ka ye ko ntombokolo nsinga.

Ni mu Mbongi ya Kimpeve mu Tumbula Kingunza mu Nza ya M’vimba, mu tama zibukila bitezo bia Kimpeve, Kimazayu, Kimayala bonso Mâ Mpûngu bu ka songa dio kue Tâta Mfumu a Mbanza Tsoula kia Mukangi, gâ Mongo wa Nsilulu.

Kitezo kio ki ka songa kua Tâta Ngoko tuka mu m’vu 1989 ku mbanza Mputu France, kiena kidimbu kia ngudi kia mbatukulu salu : Nzo, Mbongi a Kôngo.

Mbongi ya Kimpeve mu Tumbula Kingunza mu Nza ya M’vimba, ni mu yandi mu vayikila bisadi bia ngudi na bitungi bia ngudi bi batika kisalu kia Mâ Kôngo, mu Kimpeve, Kimazayu, Kimayala.

Mbongi ya Kimpeve mu Tumbula Kingunza mu Nza ya M'vimba, kienina kisama ki vayikila babo Mâ Mpûngu ba ka tula tona mu batika salu kiandi.

Mbongi ya Kimpeve mu Tumbula Kingunza mu Nza ya M'vimba, dienina mpe Lemba di dukila mivungi mia ngudi, milongi, ka pele ko nzonzi. Ni bau ba samuna mo kua Bena Kôngo (ba yika muendo buna), mu ku ba tuadisa mu nzila yi ba zimbakana, nzila ya lusansu lua Mbanza Kôngo.

Kingunza ni dibundu dia Mpeve ya M'longo. Ni mo ba Tâta Kassola, ba Mfumu Mvita Kimpa, Mfumu Kimbangu, Mfumu Matsoua, ..., ba sansukila mu Kimpeve, mu tumbukila bitezo bia kimpuanza kia Mbanza Kôngo.

Nsilulu za Mazinga Mulolo

Fondements de Mazinga Mulolo

Mbongi ya kimpeve yenina mvutu ya Mâ Mpûngu mu Mbanza Kôngo mu lubula na

mu vayikissa bena Kôngo mu kinanga ki ba kotosua.

Kadi vo muisi Kôngo yena ngunza mu menga. Ni mu menga ma muisi Kôngo, Mâ Mpûngu ka yokesela kinsueki kiandi.

Mbongi ya kimpeve ni yo yi tambudi madiambu ma ngudi mu vutikisa ba bo ba mana zimbakana nzila, mu vutuka gâ magâmbu.

Mtsiku wa ntete wa nkotolo mu diambu diodio yena ndefi : nzayulu za Mâ Mpûngu, lukuika-manu na lunungunu, kienina kinkuezi kia mona kia Mâ Mpûngu mu bena Kôngo.

Mazinga Mulolo ma tama zingumuka kua beto mena masonama kua yandi kibeni, yenina mbama, na luzolo luandi.

Mazinga Mulolo ni mo ma vutu ku tu sikamasa mu kimuntu kieto ki ka tu vana

mu Mbanza Kôngo, na mu ku tu vayikisa mu bitezo bia banda, bia kibulu, bitezo bia m'tantu bi kuamisanga muntu.

Miauila ni muringu wu tuadisanga kingunza. Mbongi ya kimpeve kaka wa tambudi madiambu momo ma Mazinga Mulolo.

Mazinga Mulolo ni mu lubula kimuntu, mu zakasa muntu, na mu zakasa yenge mu Mbanza Kôngo.

M'kumba ngudi wa Mazinga Mulolo wenina : kimpombo, tumamana, buzitu, na yenge ye zola. Ni mpeve ya m'longo mu miauila tuadisa Mazinga Mulolo bonso buena luzolo lua Mâ Mpûngu.

Mâ Mpûngu solele mbongi ya kimpeve mbangi mu salu kiandi, m'kengi ye m'kebi wa Mbongi a Kôngo.

Mia mingi mi kangamane mu kati dia Mazinga Mulolo, we na makutu ka we. Kimpa-Kimpa, mia kangama, yena vungula ya magâla vua (9), mu bitezo nsambodia (7).

Lubuetete lua Kâ-Kôngo

L'étoile de Kâ-Kôngo

Mbanza Kôngo ya Mazulu ka pele ko, Kimpa kia Kôngo, yenina Nsinda Mpandu ya ngudi, luenina lubuetete lua magâla vua, lua mamba ma mbundu lua ba bokilanga Kâ-Kôngo.

Ni luo lu tuadisanga misamu mu Kôngo, na Bena Kôngo mu mia nkama kulu, tuka mu kimpeve kieto, na kimazayu, na kimayala.

Ni muna mu kokilanga salu kia Mâ Mpûngu ; ka pele ko ndiatulu na mbelolo, na bisadi bia bionso bia viluka mu Mbanza Kôngo, na bisadi bia ngudi bi tama tumbuka mu Mbanza Kôngo.

Kondolo mu lutumu lua Kâ Kôngo ka lendi ko ka yala mu Mbanza Kôngo.

Mbongi ya kimpeve tambudi Mazinga Mulolo, ni mu batika mu sungika mina mia yayana, mia tengama mu kimpeve kieto.

Kimpeve kieto kia yayana, kia sangana na miningu mia nsambululu ya kinzenza. Kimuntu kieto ni bu mosi, tua yika mbua za ntantu mu beto kibeni. Muisi Kôngo wa yika mu kinanga, mu kinkole, wa bonga "chocho" wa luata dio yandi kibeni.

Kâ-Kôngo, tuandisanga Mbanza Kôngo va ntadisi a bisimbi bia Nsinda Mpandu, bia mupepe ka pele ko bia zulu, bia m'toto, bia m'langu, bia mbawu.

Mbutukulu ya Mbongi ya Kimpeve mu Tumbula Kingunza mu Nza ya M'vimba

Génèse du Temple Spirituel de la
Voie Ngunza Universelle

1981 – Mu kinsueki kia Ma – Mpûngu na luakila ku nsi ya ba ndundu. Yena mpe mbiki ya ba kulu beto : kingunza mbo ki luaka ku mputu , mboki mpe ba tunga Mbanza Kôngo ni kuna ba tuka . Wenina mpe mu vu wu na batika mu samuna kingunza bua ntete ku Mputu , mu nzo ya ta Kiladi Jean Pierre 8 eme etage, mboki tu kokele ku banda (foyer) ku 8, rue Henri Matisse 93000 Aulnay sous Bois France . Ba ntete ba na batika mu tuadisa bedi : ba Tâta Miakizabi –Malonga Miakatsindila , Ndoko , Mvila , Kimvuidi , Bocko , Mietou, Fouani , Kizonzolo , Waya , ba Mâma Ngamisimou , Bahouta , Massengo , Nkouka-mouanga , Meridan, Locko , Kekolo , Mounzenze , Nkasa , Zebi , Kola , Malonga, Miakizabi, Mahoukou, na ba nkaka . Muna ntangu zina ngiedi Ntuadisi.

1986 – Mbangala ya Mâ Mpûngu

Mfumu a Mbanza Tsoula Auguste ku nzietolo na dibundu , ku mongo ua nsilulu ua tambula (ZU) dia Mâ Mpûngu e di : « METTEZ DE L'ORDRE DANS MA MAISON » ; lu sungika mitsieno , mitsiku , ndiatulu , mbelolo mu sukula Kingunza mu kala ga magambu (nsilulu , kikulu).

1988 – Mfumu a Mbanza ua tambula Zu dia Mâ Mpûngu mu batika mu vaïkisa mu Kingunza : (Alleluya) na (Amen) , mu yingasa ; « MAYU « « YU »
« Eh Nkasukulu ! eh tsia » bonso muna mbandu ya ba kulu muna Kôngo dia Ntotela .

1989 – Ku kati dia salu (kia mundele) Ma – Mpûngu ua ku nzibula meso , ua ku nsonga kidimbu kia ngitukulu na ua (ZU) : ku monandi gonga ko , kiena kidimbu kia Mbongi a Kôngo mu lutumu lua Mbongi ya kimpeve . Yena Nzo – Mbongi kidimbu kia lusansu mu : Kimpeve (kikulu , nsilulu) , Kimazayu (mayela ma salu) , Kimayala (tuadisa mbanza)

makunzi nsambodia ma nsilulu ye mole ma zangama .

1995 – Mfumu a Mbanza Tsoula Auguste ua tambula nkumbu ya Mukanda ua Bena Kôngo ua zingumuka tuka muna Nsinda Mpandu : Mazinga Mulolo ma Ki-Ngun- Nza.

Kiena kimpa kia Kôngo ; Nsilulu za Kingunza tuka muna Ekipata (Ngipiti), kuna ku tua tuka , mu tua yokila , na bu tua luakila ga Mbanza Kôngo ya Mpa ya Nsilulu , ga Mkumba ngudi .

24-12-1995 – Mfumu a Mbanza Tsoula Auguste ua tambula mbikululu yi na tumbukila buna meno ku mputu :

Nkumbu ya koka mu Mazulu ; ua vova va ntadisi ya dibundu : diambu dieko Mâ Mpûngu ka kokese. nkumbu ye ko yi kokele, muana weko wu nata salu mu kingunza ; tuka ntama tuedi kue mu landiki ; nkumbu andi Tâta Ngoko, ni yandi nata salu ki, mu Mbanza Kôngo dia Matsoua.

Ku ziku dia Mfumu a Mbanza ku 59 , rue Moll bacongo , va ntadisi a mhangi za zingi ye mabundu ma nkaka , ga kati-kati dia buisi , Tâta Mfumu a Mbanza Tsoula Auguste ua ku

ntumba . Kilumbu ki na tumbuka wedi mbangi ya kimpeve ya meno ni muana wu na tuadisa Tâta Nkounkou Fidele (Goston) .

Bilumbu bi tatu bia vioka , mu kati dia nzo andi , mbangi ni bala bandi (Kinata – Moukangi – Nkodia) , mpeve ua vova kua Tâta Mfumu a Mbanza : Tâta Ngoko , nkumbu ya mpeve tambudi « Nkoyi » mu koka , mu kunkula , na mu yonzika bia kimpeve . Wena mukayulu ua ngolo.

Mboki, vovele e bu : Tâta Nkodia, ni ngeye weka mbangi ya salu kia Tâta Ntumua Ngoko, ni ngeye weka kue soneke mia nkama kulu, mayela ma salu.

11 – 09 – 1996 – Tâta Ntumua Nkodia André ua tambula (nsangu) mbila ya kimpeve kua nsinda za mbongi ya Mongo Nkoyi ku Mbuala Mawolo , nkumbu ya kimpeve ya salu yi na tumbukila : Nkoyi.

Ntumbukulu ya Mbongi ya Kimpeve mu Tumbula Kingunza mu Nza ya M'vimba

Investiture du Temple Spirituel de la Voie Ngunza universelle

1997 – Ntumbukulu ya Mbongi ya kimpeve mu tumbula kingunza mu nza ya M’vimba ya batika mu mbila zi tua tambula ntete: ku ngela (trou de Dieu) ku nsia muzingu na mata .

Mbila zi tua tambula ni mu sambidila kidzunu kia Kôngo kansi , bu tua tula kuna , Mâ Mpûngu wa tu vana mkayulu: kidimbu kia mvuala Kôngo . Ba ba muna mkangu wuna : nkuluntu mbongi Mfumu Mpu Nkoyi Lukanda Ngoko Antoine, Tâta Ntumua Nkodia André, Tâta Ntuadisi Nkanza Richard, Mâma Mbikudi Matondo Yvette , Mâma Nzonzi wa ngudi Bakanguila Adolphine muna ntangu zina Mpeve m’kengi .

1999 – (Nzietolo ya Mbuala Mawolo mu mbila ya tambula Tâta Ntumua Nkodia) kuna kizunga kia Kindamba . Kumbi di tua yendela dia ye fua mu nzila gana gata dia Mubiri, ni gana ta lalamana beto ba bonsono tuedi muna kumbi muna na kiozi kia kisiwu.

Buisi bu bua tsia , ba lembana mu yidika kumbi , ni kuna Tâta Ntumua Nkodia ka vilula diela mu diata mu malu mu nzila za nzenga zi ka zaba na te ku Mbuala Mawolo .

Dia ngana tua diata bua buingi , tua nokono mvula mu nzila ya yingi na mini mia nsisi . Tua katuka gana Mubiri mu 8 h 30, ye tua luaka gana Mongo Nkoyi mu 18h30 .Ba tua yenda : nkuluntu Mbongi Mfumu Mpu Nkoyi Lukanda Ngoko, Tâta Ntumua Nkodia André mbangi ya salu, Mâma Nzonzi wa ngudi Bakanguila muna ntangu zina Mbikudi M'kengi, na Tâta m'sadisi Tolo Rodney, m'leke Tâta Ntumua Nkodia.

Bu tua luâka gâna Môngo Nkoyi, kidimbu kia ntete kia tu susumuna ni muezzi wedi na pukudi bonso ma tsia ma buisi, na ma sese, na ma sangi medi ma lambuka, mâ tuedi monânga. Tâta Ntumua Nkodia batikidi salu bonso buna bu ka tambudila mbila. Gâna manina gâna, mono Mfumu mbongi moko ku zulu, meso ma kangama, mbatikidi mu bingula nkumbu a Nzâmbi a Mpûngu Thu Kha Nhu . Kansi ba nkudi zami bedi na meso ma zibuka, ba muini matuti ma mpembe ma ngitukulu ma batikidi mu zonzama mu mbeta nsi ; ma yidikidi kisama

tuka muna mazulu, mizidi na te gâna gâ tua telama, gâna môngo, ni ntangu yina mpe yi na manisa mu bingula nkumbu a Thu Kha Nhu yi na zibula meso.

Na susumuka va ntadisi ya diambu dia ngitukulu diedi vangamanga va ntadisi eto , mu mbuetolo disu , beto ba bonsono tueka ku nsia luvungulu lua kobo bonso , ku lendi ko ua vutu mona nkundi aku . Muna ntangu zina na bambuka mâna medi ma sonama mu kibibila buna Mâ Mpôngu bu kedi vovanga kua bisi yeluselemi.

Kidimbu kio kia monogua mu Mbanza Kôngo mu kilumbu kia Mpika ku kati dia luvungulu. Luvungulu luna luedi na mpembe ya ngitukulu na nsunga muzongo ; mu mbuetolo disu, luvungulu lua yoka ye lua zimbakana; nkoyi yi vutulu tsema bonso ka gâ viokele diambu ko. ZU di uakane. Mbongi ya kimpeve mu tumbula kingunza mu nza ya M'vimba yi tumbukidi, nkoyi ya mpeve yi batikidi mu sala.

Ni kilumbu kio mpe kidimbu kia Mbongi a Kôngo kia makunzi nsambodia kia monongua ye kia sikama, mu mio mi ka vova kua Mfumu a

Mbanza : lu sungika mbongi, lu samuna diambu e di : bala ba Mâ Kôngo ba vutu kâla ku nsia lukongolo mu batika lusansu lua Mbongi a Kôngo mu kimpeve, kimazayu, kimayala.

Mbila za kaka zedi, ku Kimpanzu kue Malonga ma Mimpanzu (Bueta Mbôngo), ku Ngela, ku Bulu dia Nzâmbi (Trou de Dieu), Mâ Mpûngu ua tu fidisa diaka mu m'toto ua Ma Luângu Mangoyo Mankaka kuna bulu dia Diosso mu fuanisa nsilulu zandi na te gana a vukanana mamba ma lembama na ma mungua (embouchure Bas-Kouilou) .

Mboko tua tambula mbila ya yaya Mvita Kimpa mu kue fuanisa nsilulu kuna ku ba mu yokila mu fuanisa nsilulu za Mâ Mpûngu kuna Mbanza Kôngo.

Salu kia Mbongi ya Kimpeve

Mission du Temple

Luzaya dio, mbongi ya kimpeve mu tumbula kingunza mu nza ya M'vimba, diena dibundu dia kutama na dia zitama, diena mu lutumu lua Mâ Mpûngu kaka, yena nzila ya kimpeve, kenina na nsambululu ko za mabundu ma kinzenza.

Mbongi ya kimpeve mu tumbula kingunza mu nza ya M'vimba ya tambudi salu kua Mâ Mpûngu mu tomesa, ka pele ko mu zakasa kimpeve, kimazayu, kimayala bonso buenina luzolo lua Mâ Mpûngu na ba kuluntu ba Nsinda Mpandu.

Mbanza Kôngo ya kuluka mu kinkole na mu kinanga. Kingunza kienina kidimbu kia ntete mu Mbanza Kôngo. Kingunza kiena kidimbu kia kimpeve tuka muna lubuetete lua Kâ-Kôngo mu Mbanza Kôngo ya makuku matatu. Kiena ni kidimbu kia kimpeve ki tuadisanga Mbanza Kôngo ya yonsono.

Nki biena mu kati dia Ki- ngum-nza ?

Que voile Ki-ngum-nza ?

Ki – wena muningu wa kota mu ngum (ngunda)

Ngum – wena muningu wa ngudi wa Mâ Mpûngu wu tuadisanga mpe Ngum (ngunda), biena bitezo bia zangama bia kimpeve bi sadilanga mu nza yi tuena, nza yi ka tu vana mkayulu, yena ndonga ya kimpeve yi zakamanga, ni diau, Ngum- nza yenina mbangi ya Mâ Mpûngu mu nza .

Ki – ngum – nza wena muningu wa Mâ Mpûngu mu nza .

Ngum – nza ni kisadi kia kimpeve wa tambula kidimbu kia Mâ Mpûngu Thu Kha Nhu

Ngum – nza wa solo mu nata madiambu ma Mâ Mpûngu mu Mbanza Kôngo na mu nza ya M'vimba.

Ngum – nza ni mu kengedila ka pele ko mu sikamasa mâna ma tu wayila Thu Kha Nhu

Nzâmbi a Mpûngu ya lulendo, mâna ma ka tu kubikila mu diatila bonso buena luzolo luandi mu kimpeve kieto, kimazayu na kimayala na mu tumbula ki – ngum – nza mu nza ya M’vimba. Bantu ba zaya ti ta Mâ Mpûngu Thu Kha Nhu wa vova ye wa vana salu kua ba ndombe mu Mbanza Kôngo.

Bitezo bio bienina mu kinsueki kia: Ngunza ni ngum – nza, mboki kingunza ni Ki-ngum-nza, Mâ Mpûngu ni Mâ Mpûngu.

Mu ntangu za lolo, Mbanza Kôngo na mu bu ka tambudi kimpuanza ko. Mu kati dia nkumbu ya ki-mpu-a-nza muenina:

- Ki – yena nkotolo mu miningu mia mbanzulu zi kondolo kinkole;
- Mpu – ni kimayala, ni lutumu ;
- Nza – ni Mbanza Kôngo ya yonsono, mitoto mia ba kulu beto, Mbanza Kôngo ya Mpa. Ni diau, na mu bu Mbanza Kôngo ka ya kulukidi ko mu kimpeve kimazayu kimayala.

Mbongi ya kimpeve mu tumbula kingunza mu nza ya M’vimba ni yo ya tambudi salu kia tumbula mulolo wa Mâ Mpûngu kua bena

Kôngo ba bonsono, na te kua ba bo ba yenda, mu bakula diambu di mu vutuka mu Mbanza Kôngo, na mu batika mu sala mu kimpeve kimazayu kimayala, ngati Kôngo dia kenzolua, na dia kota mu bitezo bia zangama. Yo ni ntomoso yi tama ku tu kedila Ma Kôngo.

Salu na nzimbukulu ya Kingunza

Mission et transmutation du Kingunza

Salu kiena mu kota mu nzimbukulu ya kingunza :

- Mu kala gâ magâmbu, gâ mkumba ngudi, mu vayika mu kingunza kia nsangi, mu vayika mu nsambululu za nzenza, mu vayika mu nsalulu za tombe, mu vayika mu bunganga ;
- Mu kota mu ndongokolo ya kikulu ku tua tuka, mu tua yokela, na kua tu luakisa Mâ Mpûngu mu Kôngo dia Mpa, dia nsilulu gâ kikuabi, gâ taku dia lubamba, m'kumba ngudi ;
- Mu bangula mi ka vova kua bala ba Mâ Kôngo mu kanga kinkuezi na bala bandi ;
- Mu vutu kitula Mbanza Kôngo ya yonsono ndonga ya bulongo buandi mu kimpeve ki ka tu vana.

Salu kia ntete kia mbongi ya kimpeve mu tumbula kingunza mu nza ya M'vimba ni mu songa nzila ya nkalulu ga kingunza kia kikulu, nzila ya ba kulu beto, ye lutumu lua Muanda Kôngo Mfumu Mpandu muna Nsinda Mpandu. Mu kadisa kingunza gana miningu mia ntete, mikayulu mia ntete mina mi ka tumbila Ntumua za ntete. Nsambululu za kinzenza ka zi lendi ko tuadisa Mbanza Kôngo, ka ba lendi ko ningisa kipoyi kia ba kulu mu mpova za kinzenza.

Ba kuluntu beto ba bikula muna ntangu zina za vioka ti : mu Mbanza Kôngo mbo mu duka bima bia ngitukulu bi sansukila nza ; ni kuna bena Kôngo ba batika mu tuadisa miningu mia nza mu ki-mpeve, ki-mazayu , ki-mayala .

Yo ni nsungukulu yi ba tama ku tu lomba mu ntangu e zi. Mâ Mpûngu ka vovanga diambu ko dia mpamba, bu ka vovele sungikeno Nzo a Mi , wa ku tu veni bisalulu bia ngudi bi batika salu kiandi :

- Kia ntete ni ki-mpeve mu ka tama kokesela **Kaba, Kabu** diandi mu **Mazinga Mulolo** ;

- Kia nzole lusansu (**Secours Ngunza**) lua ba ngunza ;
- Kia ntatu **Mbongi a Kôngo** mu ki-mpeve na ki-mayala;
- Kia m'ya **Kimvuka** **kia Yaya Mvita Kimpa** (kimvuka **kia bamâma** ba Kôngo);
- Kia ntanu **Mbongi ya Mbuta Matsoua**, mbongi ya madimba ma Kôngo, ya ba ntuenia, ya makêsa.

Kisalu kiena **kia ki nene**, na bu, bala ba Ma-Kôngo ka ba tama bakula ko; ba kidi ku kidiba muendo buna . Bitezo bio bia nkama kulu bienina mu lutumu lua Nsinda Mpandu, Nkulu Mbimbi ya mazulu ka pele ko Mbanza Kôngo ya Mazulu, Mbongi ya Muanda Kôngo Mfumu Mpandu. Meso mo ma dilanga ka ma lendi vutu mona muinda ko.

Buaubu tu kotele mu mbandu ya sala (salu ki fueti monongua mu m'toto na te mu Mazulu) . Beto tu tambudi fua dia Mâ Mpûngu tu fueti dia yika : ni nvumbukulu na nkulukulu Mbanza Kôngo.

Kibiki

Liminaire

Kingunza ni nsambululu ya bena Kôngo.

Kingunza, ni kidimbu kia lulendo na mpandu za Nzâmbi a Mpûngu, **Ki ka tumbila** Mbanza Kôngo.

Mbanza Kôngo, mu bitezo bia bionsono, yena Mbanza ya tumbu, ya m'longo, ya tumbuka mu kembesa Kimpa kia lulendo lua Bunzâmbi mu Nzâmbi a Mpûngu Thu Kha Nhu.

Kingunza ni nsambululu ya bikua ya tambula ba kulutu mu kimpeve. Nsilulu za Kingunza zena za tsonama kua Nzâmbi a Mpûngu Thu Kha Nhu, Nzâmbi ya nsinda za nza ya m'vimba, zeyi ma kuiza mbazi na muna mbazi, Kalunga, wa lungila mu mia nkama kulu.

Mbikululu ya Kingunza yena yimosi mu Kinkuezi kia kikulu na mu Kinkuezi kia mona. Mbikululu ni yo ya tambula ba mbuta na zi ntumua za Kôngo, mu bungu dia luyalanganu

lua m'tsamina wa Mpeve ya M'longo mu Mbanza Kôngo, na nkotolo mu kintuadi mu budedede bua lusansu lua nza ya m'vimba.

Ntumbukulu mu nzila ya Kingunza yena kaka mu kimpeve. Yena ga tezo kia mbuabananu ya Kingunza kia nza na Kingunza kia lulendo, mu kota mu Kingunza kia mazulu.

Mu kota mu kitezo kia kingunza kia mazulu, teka bakula kingunza kia lulendo, tuka kua Kingunza kia nza, kadi nza ya buta m'kanu.

Ngunza tele kimbangi, tambudi dema dia salu. Mu zanguka mu kingunza, ba na lukuikamanu, tumamana, ba na kimpombo mu salu kia Mâ Mpûngu.

Muana ngunza wena kesa, kinuani kia mpeve mu diata mbi, mu kengedila bitezo bia lusansu, bia Mâ Mpûngu.

Muana ngunza ni mu kengedila mpe kimpeve kia ka tambula. Muana ngunza wena m'kebi ye m'kengi wa mbawu ya mbongi.

M'tsiku wa nkotolo mu kingunza

Proclamation solennelle

Ki ni Kingunza kia Mbanza Kôngo
Kia sambila ba nkaka zeto
Kia sambila ba Tâta Bouela Muanda
Kia sambila ba Tâta Kassola
Kia sambila ba Mâma M'vita Kimpa
Kia sambila ba Tâta Mbumba
Kia sambila ba Tâta Kimbangu
Kia sambila ba Tâta Mpadi
Kia sambila ba Tâta Toko
Kia sambila ba Tâta Mananga Bula
Kia sambila ba Tâta Matsoua
Kia sambila ntumua za zonsono za Mbanza
Kôngo

Kingunza ki kula Mbanza Kôngo
Kingunza ki kula bena Kôngo
Kingunza ki yala mu Mbanza Kôngo.

Miena mia tego,
Miena mia tsonama mu mazulu,

Mina mia tambula ba kuluntu na zi ntumua
Mi ba tambula mu kimpeve
Kôngo dia solo ! Kôngo dia tumbu !
Mbanza Kôngo ya bala bani !

Mi ni m'tsiku mia Thu Kha Nhu ndjeka kota
Mia tsonama mu m'timami
Mu bitsono bia tiya tua Mpeve ya M'longo
Na bakula mio, na kela mio
Kuele m'vu, ku vutukidi m'vu
Ye ntangu ka yi mani

Ngunza m'kebi ! Ngunza m'kengi ! Ngunza
kikudi !
Ngunza ka yi tsamunanga menga ko !
Ngunza Mpeve ! Na te bu kota Kivukisi.

Nzâmbi wa bonga, Wa sa !
Eh nkasukulu Eh tsia !

**Kisambu kia nsinda,
kisambu kua Mâ Mpûngu**

Prière centrale, prière à Mâ
Mpûngu

Nzâmbi a Mpûngu Thu Kha Nhu Kalunga
Mu Muanda Kôngo, Mfumu Mpandu
Mu Mbemba Kôngo,
Mbumba Luwa, Mpina Nza

**Nzâmbi a Mpûngu Thu Kha Nhu
Nzâmbi ya Miauila
Nzâmbi ya Mbanza Kôngo**

Mu luzolo luaku, wa tumba Mbanza Kôngo
Mu lutumu luaku, wa tu kokesela muinda mu
Mbanza Kôngo
Mu lulendo luaku, wa tumba zintumua ye
zinzonzi
Mu tu samunina mâna ma wa kanga mu
Mbanza Kôngo
Mu nsilulu zaku za kimpeve zi tua tambula

**Nzâmbi a Mpûngu Thu Kha Nhu
Nzâmbi ya Miauila**

Nzâmbi ya Mbanza Kôngo

Muanda Velela, Muanda Kôngo, Mfumu
mpandu

Yala mu bala ba Kôngo

Wu tu tanina mu luvungulu lua m'tantu

Nzâmbi a Mpûngu Thu Kha Nhu

Nzâmbi ya Miauila,

Nzâmbi ya Mbanza Kôngo

I ngeta, sikua mu nza ya m'vimba

Kadi ngeye wu lutidi mu bia bionsono

Kuele m'vu, ku vutukidi m'vu, Ye ntangu ka yi
mani

Mayu !

Nsilulu za Kingunza

Fondements du Kingunza

Diambu 1

Lu zaya vo, Nzâmbi a Mpûngu Thu Kha Nhu, Mâ Kôngo, wena wa lungila mu bia bionsono. Wa vanga bia bionsono bi tu monanga na bi tu lembo monanga. Tuka kua mazulu, Mase ye ngudi, na Mpina nza. Wa vanga dizulu ye m'toto. Wa sola Kanda dia Kôngo mu m'toto wa ba ndombi tuka kuna ngipiti.

Diambu 2

Lu zaya vo, Nzâmbi a Mpûngu, Thu Kha Nhu, Mâ Kôngo, wenina Nzâmbi ya ba bonsono, wa vanga bantu babonsono mu nza ya M'vimba. Muna mua yenda ma kanda ye zi ndinga. Kenina Nzâmbi kaka ya Bena Kôngo ko, ya ba Ngunza kaka ko, ba Yuda kaka ko, ya ba Mukristu kaka ko, ya bala ba Mohamed kaka ko, Yena Nzâmbi ya bantu ba bonsono mu nza, ba mu zeyi na ba kondolo mu zaya.

Diambu 3

Lu zaya vo, Nzâmbi a Mpûngu Thu Kha Nhu, Mâ Kôngo, wena wa lungila mu bitezo bia nkama kulu. Ni mu yandi mua vayikila bia bionsono mu lulendo luandi lu kondolo nsuka, tuka kua beto bantu, na bi zanzalanga, na bi tilumukanga, na bi pulumukanga, na bibulu bia bionsono.

Diambu 4

Lu zaya vo Nzâmbi a Mpûngu Thu Kha Nhu, Mâ Kôngo, wa mana ku mu tombela mu makedika, mbo ka kuzibudila. Kansi mutsiku wa mkanu wu salanga mu mavanga ma moko mandi bonso buenina mtsiku wa nkalulu.

Diambu 5

Lu zaya vo, kiminu kia bu kieleka mu Nzâmbi a Mpûngu, Thu Kha Nhu, Mâ Kôngo, ki lutidi bio bia nza bia tu lekelanga kiminu, bi vambasanga bantu, bi nuanisanga bantu.

Diambu 6

Lu zaya vo, mbongi ya kimpeve ya Mâ Mpûngu, yena mu muntu yandi kibeni. Kadi muntu ni mbangi ya Mâ Kôngo vava m'toto,

tuka muna kayengele na te mu nza. Ku zulu mbangi ku m'toto mbangi.

Diambu 7

Lu zaya vo, tu bingulanga Nzâmbi ya zola, Nzâmbi ya yenge, ye Nzâmbi ya ntungulu ya Nza ya M'vimba, ya ngionzoko ya yonsono.

Diambu 8

Lu zaya vo, Nzâmbi a Mpûngu Thu Kha Nhu, Mâ Kôngo, wa vova diaka kua Bena Kôngo, laki kia mpika. Zu diandi dia wakana kua bantu ba bingi mu ma gâta, mu misitu ka pele ko mu ntseke. Wa vova kua bena Kôngo e bu : "Y mono Nzâmbi a Mpûngu wa ku lu vayikisa mu ngipiti mu ku lu luakisa mu Mbanza e yi ya mpa, ya nsilulu. Gâ ni gâ nkumba ngudi gâ kikuabi kia beno. Nzâmbi a Mpûngu Thu Kha Nhu, Mâ Kôngo, wa gâna salu kia nza ya M'vimba kua Mfumu Kimpeve. Muna mua yenda ma kanda na zi ndinga, muenina Ntumua ka pele ko mbazi za ngudi zi salanga. Muanda Kôngo, Mfumu Mpandu, ni yandi we Mfumu ya Nsinda Mpandu, we mbangi, ye m'kokolo wa Mâ Mpûngu mu salu kia Mbanza Kôngo."

Diambu 9

Lu zaya vo, Mfumu kimpeve wenina mkuluntu mu ksalu kia Mâ Mpûngu, Thu Kha Nhu, Mâ Kôngo. Ni yandi tuadisanga lusansu mu kimpeve mu mabundu ma bala ba Nzâmbi ma monsono. Kiena kisadi kia ngudi kia Mâ Mpûngu, Thu Kha Nhu, Mâ Kôngo.

Diambu 10

Lu zaya vo, kitezo kia Mfumu Kimpeve kiena kia lungila mu Mâ Mpûngu yandi kibeni. Nzâmbi wa bonga wa sa mu muntu, nkotolo mu nzangukulu mu bitezo bia Mfumu Kimpeve.

Diambu 11

Lu zaya vo, kitezo kia Mfumu Kimpeve kisadilanga bonso kitezo kia Muanda Kôngo Mfumu Mpandu, m'kokolo wa bena Kôngo tuka muna Nsinda Mpandu, Mbanza Kôngo ya Mazulu. Ni mu yandi tuenina bala ba Mâ Kôngo.

Diambu 12

Lu zaya vo, nzangukulu mu kimpeve mu kingunza kienina salu kia Muanda Kôngo, Mfumu Mpandu, yandi wu sadilanga mu kitezo kia Mfumu Kimpeve.

Diambu 13

Lu zaya vo, Muanda Kôngo Mfumu Mpandu wena mu Lutumu lua Mâ Mpûngu, Thu Kha Nhu, Mâ Kôngo.

Diambu 14

Lu zaya vo, ksalu kia sala ba ntumua ye ba mbuta ba tuka mu khemi (ngipiti) ba luaka mu Mbanza Kôngo kia tuka kue Muanda Kôngo, Mfumu Mpandu. Kienina kimbangi kue beto bala ba Mâ Kôngo.

Diambu 15

Lu zaya vo, ku lendi ko nkutu wa kota mu bitezo bia zangama ka pele ko wa kituka mu kimpeve mu tangumunanga kaka, mase ye ngudi, mfumu kimpeve, Muanda Kôngo na bisimbi bia ngudi bia nza : Mfumu Mvita kimpa, Mfumu Kimbangu, Mfumu Matsoua, ...

Diambu 16

Lu zaya vo, ntete ba mukristu ba luaka mu Mbanza Kôngo, Kingunza kia kiyadila mu Mbanza Kôngo mu lulendo lua Mâ Mpûngu, Thu Kha Nhu. Kingunza ni nsambululu ya tu vana Mâ Mpûngu tuka muna tuka.

Diambu 17

Lu zaya vo, Nzâmbi a Mpûngu, Thu Kha Nhu, Mâ Kôngo, wa vova kua ba mbuta na zi ntumua mu Mbanza Kôngo. Wa songa kua bau mukanda nzila wa bena Kôngo mu kimpeve kimazayu ye kimayala tuka kua ba kuluntu ba ka vayikisa mu ngipiti, ba ka luakisa mu Mbanza Kôngo ya mpa na te mu mbandu ya bamâma Mbangala, ya ba Tâta Kasola, ya ba Mâma Mvita kimpa, ya ba Tâta Ntoko Simao, ya ba Tâta Kimbangu Simon, ya ba Mbuta Matsoua, na ba nkaka.

Diambu 18

Lu zaya vo, lusansu mu kimpeve lua makedika luenina mu mbongi ya kimpeve mu muntu, mu kitezo kia miauila. Ka bingula bingula buna

ko. Ka nsambululu za biteki ko, vo bintsitsia ye bitezo bia tombe ko.

Diambu 19

Lu zaya vo, Nzâmbi a Mpûngu, Thu Kha Nhu, Mâ Kôngo, wena wa lunga mu bitezo bia nkama kulu bia vangamana mu Muanda velela.

Diambu 20

Lu zaya vo, Mazinga Mulolo luena luzolo lua Mâ Mpûngu, Thu Kha Nhu, Mâ Kôngo, mu Mbanza Kôngo. Dienina zu dia kokila ku Mongo wa nsilulu mu ku tu songa nzila yi ta zimbakana. Yenina nkalulu gâ magâmbu.

Diambu 21

Lu zaya vo, lusansu mu kimpeve lu kondolo nsuka. Mpeve ya Mâ Mpûngu yi vovanga ntangu ba tele ntangu bonso buenina bitezo bia mu nza . Mpeve ya Mâ Mpûngu yi zakamanga mu nza ntangu ka yi mani.

Diambu 22

Lu zaya vo, mu Kingunza, mpeve ya m'longo ka pele ko tiya tua kimpeve, tua tu niakisanga,

tua tu kitulanga muntu, tuka mu mbongi ya kimpeve na te mu lusalusu lua nitu ya kinsuni.

Diambu 23.

Lu zaya vo, ngunza yi kubamane, yi kotele mu kitezo kia ua kuta kuta ua mu mbongi ya kimpeve, yi lenda zibuka mu kitezo kia miauila.

Diambu 24

Lu zaya vo, ngunza yi bakudi tezo kia mutsiku wa nkalulu « piki ka ye ko ntombokolo ntsinga » yi lenda kulula mikanu mia kikutungua, mia mavanga meto, na mi tu kuizi buabananga na mio mu nza.

Diambu 25

Lu zaya vo, mu mavanga ma Nzâmbi a Mpûngu, Thu Kha Nhu, Mâ Kôngo, ni kua muntu ka vana lulendo mu yala mu bionsono. Muntu ni mhangi ya Mâ Mpûngu mu nza. Wa mu telamasa mu bitezo bitatu, mu maziku matatu. Wa mu telamasa mu : kimpeve, kimazayu, kimayala.

Mâ Mpûngu bu ka tumba Mbanza Kôngo, wa vana kua bena Kôngo ndiatulu, mbelolo, na nzonza ka pele ko kimuntu kia bena Kôngo.

Kadi, kimuntu ni mu sikamasa muntu mu nzila ya bunsunga, ya budedede mu bitezo bia nkama kulu bia luzingu luandi mu nzila ya Mâ Mpûngu.

Diambu 26

Lu zaya vo, mu ba ngunza kienina kidimbu kia kibutungua ka pele ko yenina mbila ya Mâ Mpûngu. Nzila ya kingunza yena ya mpasi. Ngunza yena mu lutumu lua Mâ Mpûngu ka pele ko lua Nsinda Mpandu andi. Ngunza kienina kitezo na kidimbu kia nkulukulu Mbanza Kôngo na lusansu mu kimpeve, kimzayu, na kimayala. Kadi, ngunza yi diatilanga mu mitsiku mia Mâ Mpûngu.

Gâ manima ma luzolo luandi, genina mitsiku mia nsilulu mi sikamasanga ngunza :

- Ngunza ka yi diaka madia ma sumuka ko;
- Ngunza ka yi kolua ka malavu ko;
- Ngunza ka yi nua ka fumu ko;
- Ngunza ka yi yadikanga ka nitu ko;
- Ngunza ka yi dia ka ngulu ko, nioka ko, bembe ko;

- Ngunza ka yi kota ka mu mikembo mia nza ko, mi nimbaka mbongi ya kimpeve;
- Ngunza ka yi tsamunanga menga ko.

Mutsieno wa ngudi mu Kingunza : mu kuendanga mabanza ni mu kuenda bidimbu. Mabanza meto ma ma butanga mikanu, ma ma kitulanga muntu.

Diambu 27

Lu zayu vo, muntu wo wu kisika nduenga va ntadisi ya bantu ka pele ko va ntadisi ya Mâ Mpûngu kiena kizengi ka pele ko kilauki. Luzayulu lua mikanda kiena kitezo kia nza. Nduenga za Mâ Mpûngu wena musamu kaka. Kimpeve kimpeve, kinsuni kinsuni.

Diambu 28

Lu zaya vo, nzangukulu mu kimpeve mu Kingunza yena mu bitezo bia bingi. Kiena kikalu ka pele ko mongo. Bitezo biabio ni mu zangula muana ngunza mu ku mu kotisa mu mutsiku wa ngudi wa luzolo, nzila ya busunga na ya budedede, nzila ya ntungulu mbongi ya kimpeve mu muntu.

Diambu 29

Lu zaya vo, muntu wa vanga Mâ Mpûngu wena na nitu za zingi, na miningu mia mingi, na matona ma mingi. Biena bivinga mu mbongi andi yi ba bokilanga Mbongi ya kimpeve mu muntu:

- Nitu za kimpeve za bitezo bia banda ;
- Nitu za kimpeve za bitezo bia zangama.

Diambu 30

Lu zaya vo, mbongi za ngudi zenina mu kinsueki kia yandi kibeni, Mâ Mpûngu, tuka muna Zita dia Nza, mu Mbanza Kôngo ya mazulu, na mu Nsinda Mpandu. Mbongi yi tuadisanga Bena Kôngo ni Mbanza Kôngo ya Mazulu, Nsinda Mpandu. Kansi Lu zaya vo Kimfumu kia mazulu ka kia lungidi ko mu nza yayi yi tuenina.

Diambu 31

Lu zaya vo, nsansukulu mu bitezo bia kimpeve yenina mu mbongi ya muntu yandi kibeni. Nzâmbi ka ba mu tombelanga kaka mu

mabundu ko na mu mivungi mia mabundu kaka ko. Wenina musamu wa ngolo, kienina kinsueki kia ngeye na Mâ Mpûngu, mu mbongi ya kimpeve.

Diambu 32

Lu zaya vo, « Mfumu wu nkeba, ngeye kibeni mpe wu kikeba ». Longoka, tomba mu zaya, wa lubuka, na wa vilula diela. Mpeve kaka ya Mâ Mpûngu yi zeyi mi kuiza mbazi na muna mbazi.

Diambu 33

Lu zaya vo, kintuadi ki lutidi bunene gâ kati dia bundu dia bantu. Kienina kinkuezi mu kimpeve gâ kati dia mabundu mu ntangu za ma salaka ka pele ko mu ndjetolo zazo. Madia ma kimpeve ma lutidi madia ma monsono ma kinsuni. Madia ma kimpeve ni mo ma sikimisanga muntu mu bitezo bia lusansu mu kota mu miauila ka pele ko mu tambula muinda wu kondolo nsuka.

Diambu 34

Lu zaya vo bilokela bia ba ngunza biena mu lutumu lua mpeve ya Mâ Mpûngu. Mukanda

nzila mu kati dia lokela wena mu lutumu lua mpeve. Kingunza ka kinsuni ko.

Diambu 35

Lu zaya vo, mulemvo wenina mutsiku wa ngudi wa mbatukulu salu kia Mâ Mpûngu, na mu kota mu bitezo bia lusansu bia nkama kulu. Milemvo ni mu kulula mkanu mieto mu kubama na mu toma sikamasa mbongi ya kimpeve.

Diambu 36

Lu zaya vo Ngunza yi sansukilanga mu bitezo bia milemvo, ntangu za zonsono. Kenina nsatu diaka ko mu sa milemvo va ntadisi ya mbangi. Kansi, ngunza tala zololo, lenda songa madiambu ma tama ku mu bindika va ntadisi ya mbangi mosi, ka pele ko ba nkundi ba dibundu.

Lu zaya vo, mu kuenda mabanza ni mu kuenda bidimbu. Mia mingi tu volanga mu mabanza, mu ndiatulu, mu ntalulu, na mu mbelolo zeto.

Diambu 37

Lu zaya vo, muntu ni muntu, wu kubamane, lenda sansuka mu kingunza bonso buenina mikayulu mia mu wayila Mâ Mpûngu.

Diambu 38

Lu zaya vo, botama ni kidimbu kia ngudi kia nkotolo mu kimpewe mu kingunza. Wenina muelo wa nkotolo wa luzayulu lua : Kingunza kia nza, Kingunza kia busunga, Kingunza kia budedede.

Botama mu kingunza kuena mu bitezo bitatu : botama mu m'angu, botama mu kimbangi, botama mu tiya tua mpeve ya m'longo.

Diambu 39

Lu zaya vo, botama mu kingunza ni mu yubula nitu ya kimpewe, mu kituka ntete, mu tsema, mu kota mu bitezo bia Mâ Mpûngu.

Diambu 40

Lu zaya vo, mu kingunza ka ba botikanga bala ba fioti ko. Lusakumunu kaka ba bakanga. Mu Kingunza ka ba kuamisanga bala ba fioti ko ba ba bangunza. Kansi tuenina na luve mu ku ba tuadisa bonso buenina mitsieno na mitsiku mia kinzâmbi.

Nkangulu muzita

Conclusion

Ki-ngu-nza ni kidimbu kia kikuabi kia tuka kua Mâ Mpûngu Thu Kha Nhu kua bena Kôngo. Yo ni nsambululu ya kikutungua ya bena Kôngo, dio ni tona dia ngudi di yalanga mu menga ma bala ba Kôngo.

Ki-ngu-nza ni nzila ya lusansu mu kimpewe na mu kimayala.

Ki-ngu-nza tuka muna Nsinda Mpandu, Mbanza Kôngo ya Mazulu, Nkulu Mbimbi ya Mazulu mu Muanda Kôngo Mfumu Mpandu mu Mbemba Kôngo, na te mu Mpina za Nza za zonsono za Mbanza Kôngo.

Muisi Kôngo kena muisi yeluselemi ko. Muisi Kôngo kena yudayo ko. Bala ba Mâ Kôngo ba mana vila nzila, ba zimbakana kuna ku ba tuka, ba kondo zaya ba nkaka nkaka zau ba kulumuka mu mazulu mu lutumu lua Mâ Mpûngu mu tunga na mu yala mu Ekipata (Ngipiti).

Ni mu luzolo luandi ba luakila mu Mbanza Kôngo ya mpa, ya ba songa nzila kua Mâma Nkama Mbangala, m'kua mabeni vua, ngudi ya mitsiku mia Kôngo, Mbanza Kôngo ya Mpa ya nsilulu zeto gê kikuabi, gê m'kumba ngudi, gê taku dia lubamba, dia makanda kumi e zole, gê maziku matatu; ki-mpeve, ki-mazayu, ki-mayala - kisama kia diongi (makuku matatu) :

- Ki-mpeve kia tualusu kua zi Ntumua za zo na yaya Mvita Kimpa, ni yandi wena ngudi ya kingunza;
- Ki-mazayu kia tualusu kua Lemba dia Kôngo;
- Ki-mayala kua Ntotela na Mitinu mia mio.

Mvualangani bu ya vutu kota diaka mu Mbanza Kôngo kua zi nzenza za tu natina mvita zi ba yokila yaya Mvita Kimpa, na te mu muzingu wa mbuila, Kôngo dia kota mu kinkole tuka mu ki-mpeve kieto, ki-mazayu na ki-mayala.

Nzâmbi a Thu Kha Nhu Kalunga wa kokisa mbikululu kua yaya Mvita Kimpa mu ntangu yi

bedi mu yokanga. Yandi wa vutula mvutu kua mipelo miedi mu yokanga.

Luzayo dio: beno lua yiza mu Mbanza Kôngo na nsambululu na mbelolo zeno za kinzenza:

- Kôngo diena dia solo kua Mâ Mpûngu ;
- Kôngo tadi di ba lombo basanga "kabasue basinga";
- Kôngo tadi dia ndombi dia bimangu;
- Kôngo dia Bena Kôngo e ngua ! Mbangi za Nzâmbi za luvunu, lua yizila mu nkumbu Yesu kansi, lu vondele, lu yadikidi bena Kôngo, na lu meni laba bimvuama bia Mbanza Kôngo. Mu ntangu zi kuiza ku ntuala Kôngo sisa lu sisa dio.

Ka lu lendi ko yala mu m'toto wa Kôngo. Mu nitu ya mono mboki mu vayikila bala bami mu makuku matatu ba sikimisa makunzi ma Mbongi a Kôngo.

Ni mu yandi mua vayikila ba Kimbangu, Mpadi, Ntoko, Matsoua, Mbumba, Mananga Bula, na ba nkaka.

Kôngo dia Ntoko, Kôngo dia Kimbangu, na Kôngo dia Matsoua, maziku matatu ma simbidi muludi wa Mbongi a Kôngo.

Mu mbandu ya beto Mâ Mpûngu telamase mu Mbanza Kôngo bisadi bia ngudi, mu lemisa maziku ma Mbanza Kôngo. Kua beto ga kati dia Mbongi ya Kimpeve mu Tumbula Kingunza mu Nza ya M'vimba tua tambudi Mazinga Mulolo ma tama zingumuka mu makabu nsambodia, dienina Kabu dia Bena Kôngo, wena munsongi nzila, yena mpe nduengosolo tuka mu ki-mpeve kieto, ki-mazayu na ki-mayala kieto.

Yi ni mbandu ya mona, kinkuezi kia mona, ntangu yi finamane ya mvumbukulu ye nkulukulu Bena Kôngo, tu kotele mu ntangu zo za bikua kua zi Ntumua za Mbanza Kôngo tuka kua Yaya Mvita Kimpa, Kimbangu na bo ba nkaka.

Kingunza ni vungula na sala dia Mbanza Kôngo. Salu ki tu tambudi ni mu vumbula na mu vutula Bena Kôngo gâ magambu mu nzila ya kikulu kieto na nsilulu zeto.

Diambu dia Mazinga Mulolo, dienina bonso mbama mu beto, mu ku tu lubula, na mu ku tu bambula moyo, beto ba nani ? Kue ta tuka ? Bue tua luakila mu Mbanza Kôngo, na mu bungu dia nki Mâ Mpûngu ka kanga kinkuezi kia ngolo na bundu dia Kôngo ?

Beto bu ta mana zimbakana nzila Mâ Mpûngu wa tu kadisi gâ magâmbu. Diambu dia ngudi ni kimpeve kieto, kinzâmbi kieto, buna bu ka tu vanina kio, Wa bonga wa sa mu beto, na kimuntu kieto mpe.

Salu kia ku tu tumbila Mâ Mpûngu mu Mbanza Kôngo, kienina mu maziku vua :

- mu kimpeve maziku matatu ;
- mu kimazayu maziku matatu ;
- mu kimayala maziku matatu.

Zo ni nsilulu zeto, kigângu ki ka tu luika, ku zulu mbângi gâ m'toto mbangi, nkangi kanga.

Mbangudulu yena mu Mazinga Mulolo ma m'zole.

Kondo kua zaya kua kimpeve kieto mu Mbanza Kôngo, luenina lufua lua lusansu lueto, mu bitezo bia nkama kulu bia luzingu lua bena Kôngo.

Mazinga Mulolo wenina mukanda mu mabuku nsambodia ma zingumuka kua beto bena Kôngo, mu zaya na mu bakula kinzâmbi na kimpeve kieto, kimuntu kieto.

Mazinga Mulolo menina mpe mukanda nzila wa bena Kôngo.

**M'samu Wa Zola Mâ Mpûngu
Nzâmbi Wa Bônga Wa Sa
Mayu !**

Mfumu Mpu, Nkoyi Lukanda, Ngoko

Mfumu Kikulu ya Mbongi ya
Kimpeve mu Tumbula Kingunza mu
Nza va M'vimba

Yi ni mbandu ya mona, kinkuezi kia mona, ntangu yi finamane ya mvumbukulu ye nkulukulu Bena Kôngo, tu kotele mu ntangu zo za bikua kua zi Ntumua zo za Mbanza Kôngo tuka kua Mfumu Mvita Kimpa, Mfumu Kimbangu, na bo ba nkaka.

Kingunza ni vungula na sala dia Mbanza Kôngo. Salu ki tu tambudi ni mu vumbula na mu vutula Bena Kôngo gâ magâmbu mu nzila ya kikulu kieto na nsilulu zeto.

Diambu dia Mazinga Mulolo, dienina bonso mbama mu beto, mu ku tu lubula, na mu ku tu bambula moyo, beto ba nani? Kue ta tuka? Bue tua luakila mu Mbanza Kôngo, na mu bungu dia nki Mâ Mpûngu Ka Kanga kinkuezi kia ngolo na bundu dia Kôngo?

Beto bu ta mana zimbakana nzila Mâ Mpûngu Wa tu kadisi gâ magâmbu. Diambu dia ngudi ni kimpeve kieto, kinzâmbi kieto, buna bu ka tu Vanina kio, Wa Bonga Wa Sa mu beto, na kimuntu kieto mpe.

**Enseignements du Kingunza
Mazinga Mulolo**

<http://www.ngunza.org>